

COVID-19: Koronavirüs Salgınının Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi

Giriş

Çin'in Wuhan şehrinde başlayıp kısa bir sürede tüm dünyaya yayılan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde "pandemi" olarak ilan edilen Koronavirüs Covid-19 (**Covid-19**) salgını, ülkemizi de etkisi altına almış ve salgınla mücadele için pek çok alanda çeşitli tedbirler alınmaya başlanmıştır.

Covid-19 salgını süresince alınan önlemler doğrultusunda kişisel verilerin korunması hukuku kapsamında da değerlendirilmesi gereken uygulamalar söz konusu olmaktadır. Bu uygulamalardan en çok üzerinde tartışma gerçekleştirilenler; iş yerlerinde Covid-19 benzeri semptomların tespiti amacıyla çalışanların, yakınlarının ve/veya ziyaretçilerin seyahatlerine ilişkin bilgi talep edilmesi ve anketler doldurtulması, binalara girişlerde çalışanların/ziyaretçilerin vücut sıcaklığının ölçülmesi başta olmak üzere sağlık durumlarının kontrol edilmesi ve hastalığa yakalanan kişinin ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirilmesi hususlarında karşımıza çıkmaktadır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında sağlık verilerinin işlenmesi

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (**KVKK**) uyarınca, kişilerin sağlığı ile ilgili, sağlık durumu, vücut sıcaklığı, hastalık belirtisi gösterip göstermediği gibi hususlar özel nitelikli kişisel veridir. Sağlık verilerine yönelik işleme şartları ise, KVKK'da ayrı düzenlemelere tabi olacak şekilde hüküm altına alınmıştır.

KVKK'nın 6.maddesinin 2.fıkrası uyarınca kural olarak, özel nitelikli verilerin, ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenmesi yasaktır. Sağlık verileri açısından bu yasağın istisnası ise aynı maddenin 3.fıkrasında düzenlenmiştir. Buna göre sağlık verileri; kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amaçları ile **sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından**, ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilecektir.

Ülkemizde de etkisini yoğun şekilde gösteren Covid-19 salgınına ilişkin koruyucu önlemler, kamu sağlığının korunması amacı kapsamında olup bu amaç doğrultusunda sağlık verilerinin işlenmesi halinde yukarıda yer verilen istisna söz konusu olacaktır. Öte yandan, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler ve yetkili kamu ve kuruluşların kimler olduğu önem taşır. Her ne kadar KVKK'da veya Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'te (**Yönetmelik**) "sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler"e dair doğrudan bir tanım yer almasa da doktrinde bu kişilerin, mesleği gereği sır saklama yükümlülüğü altında olan hekim, avukat gibi kişiler olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda sağlık personelleri, daha spesifik bir örnek ile bir iş yeri açısından iş yeri hekimi ve hemşireleri sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişilerdir.

İşverenler tarafından sağlık verilerinin işlenmesi

Bu açıklamalar ile birlikte bir işverenin, çalışanlarına ait sağlık verilerini işlemesi için sayılan iki şarttan en az birini sağlaması gerekir:

- i. çalışandan bu işleme faaliyeti için **açık rızasını alması** ve aynı zamanda KVKK uyarınca süregelen, bu sağlık verilerinin hangi amaçla işleneceği (kamu sağlığının korunması, iş yerinde sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması gibi), bu verilerin

kimlere ve hangi amaçlarla aktarılabilceğı (Sağlık Bakanlığı'nın talep etmesi durumunda gibi), bu verileri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi (yazılı olarak fiziki ortamda ve açık rızaya dayanarak gibi), bu verilerin ne kadar süre ile saklanacağı (salgının yaygınlaşmasının azalması ile birlikte ve her şartta azami 3 ay süre ile gibi) KVKK'da sayılan hususlarda **aydınlatma yükümlülüğünü** yerine getirmesi, veya

- ii. sağlık verilerinin sır saklama yükümlülüğü altındaki **işyeri hekimi tarafından işlenmesi** (ve aynı zamanda yine i. bendinde sayılan aydınlatma yükümlülüğün yerine getirilmesi) gerekmektedir.

Her iki durumda da, sağlık verileri işlenirken, KVKK'da yer alan ilkelere ve mevzuat uyarınca alınması öngörülen tedbirlere uyulması gerekir. Bu doğrultuda sağlık verilerinin, başlıca; işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olarak işlenmesi, veri güvenliğinin sağlanması, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi, Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler" başlıklı, 31/01/2018 tarihli ve 2018/10 sayılı kararında belirlenenler başta olmak üzere gerekli idari ve teknik önlemlerin alınması, işleme amacı ortadan kalktığında verilerin mevzuata uygun olarak imha edilmesi ve veri minimizasyonunun sağlanması olarak sayılabilecek kural ve ilkelere uyulmalıdır.

Bu kapsamda uygulamaya dair örnek vermek gerekirse, çalışanlara Covid-19 sebebiyle seyahatleri ile ilgili soru yöneltiliyorsa ilk başvurulacak seçenek sağlık verilerine dair bir veri talep edilmemesi ve seyahate spesifik, özel hayatı ilgilendirilecek sorular sorulmamasıdır. Eğer, çalışanlara doğrudan belirtileri ile ilgili bir soru yöneltilecek ise bu iletişimin iş yeri hekimi ve çalışan arasında özel olarak, öncesinde çalışanı konuya dair aydınlatarak gerçekleştirilmesi mümkün olabilecektir. Yine, işverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'ndan doğan, iş yerinin sağlığını ve güvenliğini sağlama ödevi sebebiyle çalışanlarının ateşini ölçmek istemesi durumunda da uyulması gereken şartlar bulunmaktadır. Bu kapsamda ya, (i) çalışanlardan özgür iradeleri ile açık rızaları talep edilmeli ve bu veriler işveren tarafından sınırlı ve ölçülü bir şekilde kullanılmalı, ayrıca açık rıza vermeyen çalışanlara bu yöntem uygulanmamalı; ya da (ii) açık rıza yöntemine başvurulmayacak ise, bu ölçümler yine aydınlatma yükümlülüğüne uyularak yalnızca iş yeri hekimi tarafından yapılmalıdır.

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından sağlık verilerinin işlenmesi

Covid-19 salgını sürecinde sağlık verilerinin işlenmesi yalnızca özel hukuk sùjeleri kapsamında işveren-çalışan ilişkisinde gündeme gelmemekte, aynı zamanda kamu kurum ve kuruluşları tarafından da sağlık verilerinin işlenmesi söz konusu olmaktadır.

Bu duruma örnek olarak; yakın zamanda seyahat tehlikesi bulunan ÷lkelerde bulunmuş kişilerin Sağlık Bakanlığı tarafından aranarak, sağlık durumları ile ilgili sorular sorulması verilebilir. Bu durum, her ne kadar yukarıda açıklanan istisnalar kapsamında değerlendirilebilecek olsa dahi, esasında KVKK'nın 28. maddesi uyarınca KVKK'nın uygulanmayacağı hallerden birini teşkil etmektedir. İlgili madde uyarınca; millî savunma, millî güvenlik, kamu güvenliğı, kamu düzeni veya ekonomik güvenliğin sağlanması amacıyla **kanunla yetkilendirilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından** yürüt÷len önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında kişisel verilerin işlenmesi halinde KVKK hükümleri uygulanmaz. Sadece kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili faaliyetlerini kapsayan bu hükmün amacı ve mevcut durum göz önünde bulundurulduğunda, Covid-19 salgını için alınan tedbirler, kamu sağlığının korunmasına dair kamu güvenliğı tedbiri olarak, kamu kurumlarına kişisel verilerin işlenmesi süreçlerindeki sorumluluklarında istisna getirmiştir. Pek tabii bu durum, temelini Anayasa'da bulan, kişilerin özel hayatın gizliliğı ve kişisel verilerin korunmasına dair haklarının zedelenebileceğı şeklinde yorumlanmamalıdır.

Bulaşıcı hastalıklara ilişkin düzenlemeler

KVKK'nın yanı sıra, bulaşıcı hastalıklar ile mücadeleye ilişkin hükümlerin düzenlendiği mevzuat; halen yürürlükte olan 1930 tarihli Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (**Kanun**), Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Kontrol Esasları Yönetmeliği (**Kontrol Yönetmeliği**), Bulaşıcı Hastalıkların İhbarı ve Bildirim Sistemi Hakkında Tebliğ (**Tebliğ**) ve Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan Bulaşıcı Hastalıkların İhbarı ve Bildirim Sistemi Genelgesi (**Genelge**) olarak sayılabilir.

Kanun; hastane baştabipleri, mektep, fabrika, imalathane, hayır müesseseleri, ticarethane ve mağaza, otel, pansiyon, han, hamam, hapishane sahip veya müstecirleri ve müdürleri, apartman kapıcıları, köy ihtiyar heyetleri, eczacılar, diş tabipleri ve ebeler, hasta bakıcıları, ölü tabutlayan ve yıkayanlar olarak yetkili kamu kurum ve kuruluşları ve özel hukuk tüzel kişilerini belirleyip; bu kişilerin işlerini icra ederken 57. maddede bahsedilen vakaları öğrenmeleri halinde bu hususu ilgili makama bildirim zorunluluğunu düzenlemektedir. Kanun'da sayılan vakalar ve salgın hastalıklar arasında Covid-19 salgını yer almasa da bu Kanun'a dayanarak çıkarılan Kontrol Yönetmeliği'nin Ek-1'inde Bildirime Esas Bulaşıcı Hastalıklar içerisinde "MERS (Coronavirus)" sayılmıştır. MERS'in de tıpkı Covid-19 gibi Coronavirus ailesinin bir türü olduğu bilinmektedir. Bu kapsamda, Coronavirus'un bir türü olan Covid-19'in de bildirime esas bulaşıcı hastalıklar arasında yer aldığı yorumu yapılabilecektir. Her şartta konuya dair, mevzuatta doğrudan bir hüküm bulunmadığını ve bu tanıma Covid-19'un dâhil olması ile ilgili resmi bir düzenleme getirilmediğini hatırlatmak isteriz.

Kontrol Yönetmeliği uyarınca ise Kanun'da düzenlenen zorunluluğa ek olarak, bir bulaşıcı hastalığın ihbarı ve bildiriminden, sağlık hizmeti veren bütün kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler sorumlu kılınmıştır. Yukarıda açıklanan hükümler birlikte değerlendirildiğinde, Yönetmelik'in Kanun'a göre daha farklı bir gruba bildirim yükümlülüğü getirdiği doktrinde tartışılmaktadır. Buna göre kanunlar ihtilafı kuralları gereği Kontrol Yönetmeliği'nin Kanun'a aykırı bir düzenleme getirmemesi gerektiği, fakat KVKK'nın da sağlık verilerinin ancak yetkili kişiler tarafından işlenebileceğine dair temel ilkelerinin göz ardı edilmemesi gerektiği savunulmaktadır. Bu kapsamda, KVKK'nın sonraki kanun olduğu ve sağlık verilerine yönelik daha katı bir yaklaşım getirdiği göz önünde bulundurulduğunda, amaca uygun yorum yapılarak Kanun ile geniş düzenlenen grubun da ilgili ihbarları yalnızca Yönetmelik'te sayılı sağlık hizmeti veren yetkililer aracılığı ile gerçekleştirebileceği kanaatindeyiz. Bir başka ifadeyle, apartman kapıcıları veya otel yöneticileri doğrudan kendileri değil, bir aile hekimi veya bağlı bulundukları iş yeri hekimi vasıtasıyla bu ihbarların gerçekleştirilmesini sağlamalıdır.

Kurum'un yaklaşımı

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (**Kurum**) 23 Mart 2020 tarihinde Covid-19 Kapsamında Kamuoyu Duyurusu¹ ve 27 Mart 2020 tarihinde Covid-19 ile Mücadele Sürecinde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Bilinmesi Gerekenler Hakkında Kamuoyu Duyurusu² olmak üzere konuya dair iki açıklamada bulunmuştur.

23 Mart tarihli duyuru. Bu duyuru ile birlikte, Kurum'a ulaşan şikâyet, ihbar ve ihlal bildirimlerine ilişkin veri sorumlularının mevzuatta belirlenen sürelerle uyması gerektiği ancak bu sürelerin değerlendirilmesi açısından, veri sorumlularının aldığı önlemler (uzaktan çalışma, dönüşümlü çalışma gibi) gözetilerek olağanüstü koşulların göz önünde

¹ Buradan ulaşılabilir: <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6706/KAMUOYU-DUYURUSU-COVID-19->

² Buradan ulaşılabilir: <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6721/KAMUOYU-DUYURUSU-Covid-19-ile-Mucadele-Surecinde-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Kapsaminda-Bilinmesi-Gerekenler->

bulundurulduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda, ilgili veri sorumluları tarafından salgın sebebiyle birtakım tedbirler uygulanırken, kişisel veri mevzuatına tabi olduğu ve bu kapsamda yasal yükümlülüklerin devam ettiği unutulmamalıdır. Ancak bununla birlikte Kurum'un da, içinde bulunulan hal düşünüldüğünde değerlendirmelerini, bu olağanüstü durumu göz önünde bulundurarak yapacağını anlaşıldığı kanaatindeyiz.

27 Mart tarihli duyuru. Bu duyuru ile birlikte, Covid-19 ile mücadele kapsamında özel nitelikli kişisel veriler de (sağlık verileri, ırkı, etnik köken, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep veya diğer inançlar, kılık ve kıyafet, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği bilgisi, sağlık, cinsel hayat, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleri) dâhil olmak üzere pek çok kişisel verinin (TC kimlik no, ad, adres, işyeri, seyahat bilgileri gibi) işlenmesinin kaçınılmaz olduğu belirtilmiştir. Yukarıda yer alan açıklamalarımız ile aynı doğrultuda; Covid-19 salgını sürecinde veri sorumlularının yükümlülüklerinin devam ettiği, kişisel veri işleme faaliyetlerinin temel ilkelere uygun olarak yürütülmesi, kişisel verilerin hukuki sebeplere uygun olarak işlenmesi, veri güvenliği konusunda gerekli idari ve teknik tedbirlerin alınması, veri minimizasyonuna dikkat edilmesi ve veri sorumlularınca aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yine yukarıda belirtildiği üzere işleme şartı olarak ise, özellikle sağlık verilerinin işlenmesi açısından çalışanın rızasını alma yoluna gidilmesinin tercih edilebileceği gibi, salgının yayılma hızı düşünülürse, çalışanın kendi rızası ile de hastalık bildirimini yapabileceği; fakat açık rıza dışındaki şartlar dâhilinde ise, sağlık verilerinin iş yeri hekimleri tarafından işlenmesinin söz konusu olabileceği vurgulanmıştır.

Kurum, sağlık verilerinin kamu kurum ve kuruluşları veya işveren tarafından işlendiği hallerdeki yükümlülükleri aynı doğrultuda vurgulamış olup aşağıdaki açıklamalara yer verdiği bir sıkça sorulan sorular başlığı oluşturmuştur:

- **Sağlık kurumlarının önceden izin almaksızın ilgili kişilerle iletişim kurması.** Küresel boyuta ulaşan Covid-19 salgını kapsamında yönetimlerin, kamu sağlığı ve güvenliğinin korunması amacıyla ek veri işleme faaliyetleri gerçekleştirebileceği ve bu faaliyetlerin KVKK ve ilgili mevzuata aykırı olmadığı belirtilmiştir.
- **Evden çalışma pratiği kapsamında veri güvenliği.** Kişisel verilerin korunması mevzuatının uzaktan çalışma önünde bir engel olmadığı ancak bu süreçte dahi veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin devam ettiği belirtilmiştir. Veri güvenliğine ilişkin risklerin azaltılması adına, sistemler arasındaki veri trafiğinin güvenli iletişim protokolleriyle gerçekleştirilmesi ve herhangi bir zafiyet içermemesinin sağlanması ile anti-virüs sistemlerinin ve güvenlik duvarlarının güncelliğinin sağlanması başta olmak üzere, her türlü tedbirin alınması ve çalışanların veri güvenliğine ilişkin bilgilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.
- **Çalışanın enfekte olması halinde işverence duyurulması.** İşverenin, çalışanlarının sağlığını ve güvenliğini sağlama ve özen yükümlülüğü nedeniyle vakalar hakkında çalışanlarını bilgilendirmesi gerektiği ancak bu bilgilendirme yapılırken koruyucu önlemler kapsamında gerekli olan şekilde ve mümkün olduğunca az kişisel verinin paylaşılması gerektiği ifade edilmiştir.
- **İşverenin çalışan ve ziyaretçilerden bilgi talebi.** İşverenlerin, çalışanın sağlığını korumak ve güvenli bir iş yeri sağlamakla ilgili yasal yükümlülükleri kapsamında çalışanların ve ziyaretçilerin seyahat geçmişi bilgisi ve belirtileri konusunda bilgi talebinde bulunmasında haklı gerekçesi olduğu belirtilmiştir. Ancak bu sırada, ölçülülük ve gereklilik ilkesine uygun olarak bilgi talebinde bulunulması ve halk sağlığı yetkililerinin talimatları veya rehberliği gibi belirli unsurların dikkate alınması vurgulanmıştır. Ayrıca risk durumunda olan kişilerin tespiti halinde uygun önlemler kapsamında ilgili kişilere tavsiye sunulmasında KVKK ve ilgili mevzuata aykırı bir durum olmadığı belirtilmiştir.

- **Çalışanın sağlık bilgilerinin yetkililerle paylaşılması.** KVKK'nın kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin 8. maddesi ve bulaşıcı hastalıklara ilişkin mevzuat kapsamında bildirim esas bulaşıcı hastalıkları taşıyanlara ilişkin kişisel verilerin işverence yetkili makamlar ile paylaşılabilmesi belirtilmiştir.
- **KVKK ve ilgili mevzuat kapsamındaki süreler.** Veri sorumluları açısından mevzuatta belirtilen sürelerle uyulmasına ilişkin 23 Mart tarihli duyuru kapsamındaki açıklama bu duyuruda da tekrarlanmıştır.

Sonuç

İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliğini sağlama yükümlülüğü, devletin kamunun sağlığını koruma ödevi ve vatandaşlar için ise getirilen önlemlere uyma ve bildirim yükümlülüğü gibi farklı sebeplerle, birçok grubun Covid-19 salgını ile mücadele kapsamında kişisel veri işlemesi gerekmektedir. Salgın durumu, KVKK ve ilgili mevzuatın uygulanmasını da, bu kapsamda veri sorumlularının yükümlülüklerini de ortadan kaldırmamaktadır. Covid-19 salgını döneminde veri işleme faaliyetlerine de KVKK ve ikincil mevzuat ile bulaşıcı hastalık hallerinde uygulama alanı bulan düzenlemeler birlikte uygulanacak olup ilgili sùjeler tarafından her zaman olduğundan daha titiz bir şekilde bu mevzuata yaklaşılması gerektiği kanaatindeyiz.

COVID-19: Salgının İnternet ve Teknoloji Dünyasına Yansıması

Koronavirüs Covid-19 (**Covid-19**) salgını sebebiyle tüm dünyada ÷lkeler ve uluslararası kuruluşlar, arka arkaya önlemler almaya ve yaşanan gelişmeler sonucunda bu önlemleri üst düzeyde uygulamaya devam etmektedir. Bu kapsamda Covid-19 sonucunda, Türkiye'de özellikle internet ve teknoloji dünyasına yansıyan önlemlerin başında gelenleri sizler için derlemek istedik.

i. Koronavirüs Bilim Kurulu'nun oluşturulması

Ülkemizde Covid-19 ile mücadele kapsamında ilk olarak Sağlık Bakanlığı bünyesinde Koronavirüs Bilim Kurulu (**Kurul**) oluşturulmuş olup; dünyada ve ülkemizde gör÷len Covid-19 vakaları ve yaşanan gelişmeler Kurul tarafından, özellikle internet üzerinden, anlık olarak takip edilmekte ve vatandaşlara bildirilmektedir.

ii. Uzaktan eğitim kararı

Milli Eğitim Bakanlığı ilk olarak, diğer bakanlıklar ile yürüttüğü ortak çalışma ve Kurul tavsiyeleri doğrultusunda ilk, orta ve liselerde 6 Nisan-10 Nisan 2020 arasında yapılacak olan ara tatili öne çekerek, tatilin 16 Mart – 20 Mart 2020 tarihleri arasında yapılması kararını almıştır. Bunun ardından Milli Eğitim Bakanı yaptığı açıklamada eğitim öğretim programlarının aksamaması için, 23 Mart 2020 itibarıyla uzaktan eğitim sistemine geçileceğini duyurmuştur. 25 Mart tarihinde ise Kurul'un da önerisiyle, salgının gidişatı göz önünde bulundurularak Covid-19 tedbirleri kapsamında uzaktan eğitimin 30 Nisan'a kadar devam edeceği bildirilmiştir. Bakan Selçuk açıklamasında, internet erişimiyle ilgili yaşanabilecek aksaklıklar nedeniyle ve uzaktan eğitime yüzde yüz erişimin sağlanabilmesi amacıyla, uzaktan eğitimin merkezinin televizyon üzerinden yürütüleceğini ve bunun yanında internetin de ek olarak uzaktan eğitimde kullanılacağını belirtmişti. Erişimle ilgili en hızlı aracın televizyon olması ve internet altyapısında meydana gelebilecek aksaklıklar sebebiyle uzaktan eğitimin TRT EBA TV İlkokul, TRT EBA TV ortaokul ve TRT EBA TV lise olmak

üzere 3 farklı kanaldan ve bunun yanında internet üzerinden Eğitim Bilişim Ağı (EBA) aracılığıyla (<http://www.eba.gov.tr/>) devam edeceği açıklanmıştır.

iii. BTK'nın afet ve acil durumlarda telefon abone ve konum bilgilerini paylaşması

26 Mart 2020 tarihli Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (**Torba Kanun**), yalnızca Covid-19 salgını için getirilmemiş de olsa bu salgın kapsamında da işe yarayabilecek bazı tedbirlerin hayata geçirilmesine olanak tanıyan düzenlemeler içermektedir. Bu yazının, iii., iv. numaralı bentlerinde bu Torba Kanun ile getirilen düzenlemelere yer verilmiştir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (**BTK**), 112 acil çağrı merkezlerine yapılan çağrılar kapsamında arayan kişilere ulaşılması amacıyla, arama zamanıyla sınırlı olmak üzere 112 acil çağrı merkezlerinin veya ilgili valiliğin ihtiyaç duyduğu telefon abone ve konum bilgilerini bu merkezler ve valilikler ile gecikmeksizin paylaşmakla görevlendirilmiştir. Bu bilgilerin paylaşılması kapsamında BTK ve ilgili bakanlığın belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde erişim sistemi kurulabilecek olup ilerleyen günlerdeki gelişmeler takip edilmelidir.³

iv. Covid-19 etkisi ile birlikte elektronik ortamda gerçekleştirilmesine imkân tanınan işlemler

Sosyal mesafe kuralının en başta yer aldığı Covid-19 salgını kapsamında kamu kurum ve kuruluşları, birtakım işlemlerin elektronik ortamdan gerçekleştirilmesine yönelik duyurularda bulunmuştur. Gelir İdaresi Başkanlığı, ilgili duyurusunu "Yeni Korona Virüs Hastalığı ile Etkin Mücadele Kapsamında Alınan Bazı Tedbirler Hakkında Duyuru" adı altında yayımlamış ve bu kapsamda 10 Nisan 2020 tarihine kadar; vergisel işlemlerin genel olarak ve teknik imkânlar elverdiği müddetçe, İnteraktif Vergi Dairesi üzerinden veya anlaşmalı bankalar aracılığıyla gerçekleştirilmesi gerektiği açıklanmıştır.⁴

Buna ek olarak, Ticaret Bakanlığı tarafından ise Tüketici Hakem Heyeti'ne başvuruda bulunmak isteyen ilgili kişilerin, başvurularını elektronik ortam üzerinden tamamlamaları önerilmiştir. Ayrıca yine önemli bir gelişme olarak; Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na yapılacak şikayet, başvuru ve veri ihlali bildirimlerinin elektronik ortamdan yapılması tavsiye edilmiştir. Böylece, Covid-19'a ilişkin günlük hayatta gerçekleştirilmesi gereken işlemlerin alternatifinin, teknolojiye kendine yer bulduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca Torba Kanun ile Kimlik Bildirme Kanunu'nda gerçekleştirilen değişiklik ile birlikte, kimlik bildirme işlemlerinden bazılarının ilgili kanunda belirtilen sorumlu işleticiler tarafından yine ilgili kanunda belirtilen süre içerisinde genel kolluk kuvvetlerine elektronik ortamda da yapılmasının önü açılmıştır. Yine Torba Kanun ile, dernekler de bu düzenlemelerin dışında bırakılmamış ve derneklerle ilgili her türlü kayıt ile iş ve işlem elektronik ortamda yapılmasına imkan tanınmıştır.

v. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan Covid-19'a karşı hızlı destek modeli

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Covid-19 ile mücadele kapsamında; Covid-19'un teşhis ve tedavisinde kullanılacak ürünlere, ortam koşullarının iyileştirilmesine yönelik ekipmanlara, hastalığın önlenmesinde etkili koruyucu ürünleri geliştiren Ar-Ge projelerine, salgının doğrudan veya dolaylı sonuçlarına etki edebilecek bilişim uygulamalarına özel ve hızlı bir program ile destek verileceği açıklanmıştır.⁵

³ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/03/20200326M1-1.htm>

⁴ <https://www.gib.gov.tr/yeni-korona-virus-hastaligi-kovid-19-ile-etkin-mucadele-kapsaminda-alinan-bazi-tedbirler-hakkinda>

⁵ <https://www.sanayi.gov.tr/medya/haber-detayi/gLAYI4bI8x49>

Buna ek olarak, salgına yönelik Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından alınan diğer önlemler arasında; KOBİ'lerin ödeme vadelerinin ötelenerek KOBİ'lerin desteklenmesi, yatırım teşviklerinden faydalanan firmaların kredi desteklerinde esneklik sağlanması, bilgi, tecrübe ve veri paylaşımının yapıldığı TÜBİTAK Covid-19 portalının devreye alınması, sanayiciler için fabrikalarda uyulması gereken temel kuralların belirlenmesi, yerli solunum cihazı çalışmalarının yürütülmesi gibi konular yer almaktadır.

vi. TeknoPark şirketleri ile Ar-Ge ve tasarım merkezlerine dair karar

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren şirketler ile Ar-Ge ve tasarım merkezine sahip işletmelerin, kendine tanınan muafiyetlerden ve teşviklerden yararlanabilmesi için Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerini bu faaliyet alanları içerisinde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Ancak 15 Mart 2020'de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılan basın açıklamasında, Covid-19 salgın riski nedeniyle bu alanlarda faaliyet gösteren çalışanların evden çalışabileceği duyurulmuştur. Evden çalışmanın sağlanması için ise TeknoPark şirketleri ile Ar-Ge tasarım merkezlerinin evden çalışmalarını uygun gördükleri personel sayılarını aylık olarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bildirmeleri ve bu kapsamda Nisan ayı sonuna kadar muafiyet ve teşviklerden yararlanmaya devam edecekleri kamuoyuyla paylaşılmıştır.

vii. Uzaktan çalışma

Covid-19 salgını için devletin uyguladığı politikalar kapsamında özellikle Ekonomik İstikrar Kalkanı paketinde de öngörüldüğü üzere, özel sektörde işverenler tarafından da alınan birçok önlem bulunmaktadır. Son zamanlarda özel sektörde en çok bahsi geçen önlemlerden biri, işverenlerin uzaktan çalışma kararı almasıdır. Kurul tarafından **Covid-19** salgını nedeniyle minimum temasın en kritik önlem olduğu defalarca vurgulanmış olup özel sektörde de bu uyarılar dikkate alınmaya başlanmıştır. Birçok işveren tarafından uzaktan çalışmanın ilk denemeleri gerçekleştirilmekte ve gün geçtikçe evden çalışmaya geçen şirket sayısında da artış görülmektedir. Şirketler uzaktan çalışmanın yanı sıra salgın nedeniyle video konferans yöntemini de aktif olarak kullanmaya başlamıştır. Dünya genelinde; Apple, Amazon, Microsoft ve Google gibi teknoloji şirketleri Covid-19 salgını nedeniyle ofislerinde personellerine evden çalışmaları tavsiyesinde bulunmaya devam etmektedir.

Dünyada uzaktan çalışmayı uygulayan anılan teknoloji devi şirketler bulunmakla birlikte bu şirketlerin imza attıkları işler konuşulmaya devam ettikçe zorunlu olarak geçilen uzaktan çalışmanın yakın gelecekte bir fenomen haline gelebileceği kanaatindeyiz.

viii. Sağlık Bakanlığı tarafından kurulan "Online Koronavirüs Kontrolü Sistemi"

Doğrudan internet ve teknoloji dünyasında yaşanan sıcak bir gelişme olarak ise, Sağlık Bakanlığı tarafından <https://koronaonlem.saglik.gov.tr/> alan adlı internet sitesi üzerinde "Online Koronavirüs Kontrolü Sistemi" kurulmuştur. Bu sistem uyarınca, 4 adımda girilecek bilgiler sonrasında (çeşitli kişisel bilgiler, sistemde yer verilen hastalıklardan birinin bulunup bulunmadığı, son 14 gün içerisinde bulunulan yerler ve semptomların seçilmesi gibi) sadece öneri niteliği taşıyan ve nihai bir sonuç/kesinlik içermeyen, tavsiye niteliğinde bir sonuç kullanıcının karşısına çıkarılmaktadır. Bu gibi online sistemlerin, özellikle kamu kurum ve kuruluşları tarafından kullanıma açılması teknolojiye herkes tarafından faydalandığını gösterir niteliktedir.

Bu not, 30 Mart 2020 tarihine kadar olan gelişmeler ışığında, konu hakkında genel bir bilgilendirme yapmak amacıyla hazırlanmış olup somut olaylar özelinde bir değerlendirme içermemektedir. Bu not vergisel konularda bir görüş içermez. Bu notta yer alan bilgiler her durum için özel koşullara bağlı olarak farklılık gösterebilir ve Gökçe Avukatlık Ortaklığı bu durumlardan sorumlu tutulamaz.